

<https://doi.org/10.52449/1857-4114.2020.36-2.12>

CZU: 37.015.3: 373.037.1-053.2

MOTIVAȚIA FRECVENTĂRII LECȚIILOR DE EDUCAȚIE FIZICĂ DE CĂTRE ELEVII DE 14-15 ANI

Delipovici Irina¹, ORCID: 0000-0002-1409-9318

¹Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Rezumat. Nivelul pregătirii motrice al elevilor nu este un indice stabil în timp. El degradează dacă activitatea fizică a individului se reduce ori dacă practicarea exercițiilor fizice nu poartă un caracter sistematic. Acest proces are loc, de exemplu, la început de an școlar la elevii care, pe parcursul vacanței, nu au mai făcut sport. Din acest considerent, una dintre sarcinile educației fizice școlare constă în instruirea-educarea elevilor și formarea motivației stabile pentru practicarea exercițiilor fizice pe parcursul întregului an, formarea deprinderilor și abilităților de organizare a activității fizice de sine stătător, din considerentul că, în timp, motivația pentru practicarea exercițiilor fizice scade. Însă motivația este în strânsă legătură cu satisfacția pe care o au elevii în raport cu lecțiile de educație fizică. S-a stabilit că sentimentul de satisfacție în urma lecțiilor de educație fizică îl încearcă 60% dintre elevii din clasele primare, pe când în clasele gimnaziale doar 30%. Gradul de satisfacție în urma lecțiilor de educație fizică este o componentă importantă a atitudinii copiilor față de această disciplină. Activitatea fizică motivată este una dintre cele mai importante caracteristici ale culturii fizice moderne.

Cuvinte-cheie: motivație, satisfacție, lecții de educație fizică, exerciții fizice, adolescenți, profesori de educație fizică.

Actualitatea. La etapa actuală, schimbarea atitudinii societății față de cultura fizică spre mai bine nu-și găsește încă reflectarea nici în documentele de stat, nici în comportamentul real al elevilor, care nu sunt atrași de activitatea fizică din secțiunile sportive, dar nici nu sunt dispuși să acorde mișcării o parte din timpul liber [1]. Din contra, elevii caută diferite pretexte pentru a se eschiva de la lecțiile respective, iar părinții sunt preocupați de dobândirea adevărurilor ce i-ar scuti de efortul fizic, de orele de educație fizică. De exemplu: numai în instituțiile preuniversitare din Republica Moldova, 15-20% dintre elevi sunt eliberați de la aceste ore, acest indice fiind în continuă creștere: dacă în anul 2003 în municipiul Chișinău erau atestate 12 mii de persoane care nu frecventau lecțiile de educație fizică, apoi în 2004 - deja 14 mii [2], cifrele fiind în continuă creștere.

În Republica Moldova, peste 70% dintre elevii claselor gimnaziale nu practică sportul, iar circa 10% dintre elevii care frecventează școala abandonează lecțiile de educație fizică. Absenteismul nu numai că are repercusiuni directe asupra reușitei elevilor la această disciplină și asupra stării lor de sănătate, dar reduce calitatea și viteza de însușire a materialului predat și la alte discipline. În același timp, cadrele didactice de profil nu sunt preocupate profund de studierea cauzelor abandonării lecțiilor de educație fizică de către elevi, a căror cunoaștere ar putea contribui, probabil, la elucidarea motivelor principale ale pierderii interesului lor față de disciplina predată de ei, la diminuarea numărului de absențe nemotivate [3].

Autorii remarcă nu doar interesul slab al elevilor față de orele de educație fizică, dar și lipsa de interes pentru frecventarea secțiilor

sportive școlare. Majoritatea elevilor prezenți în sala de sport nu tind spre atingerea performanțelor sportive și participarea la concursuri, dar pledează pentru petrecerea interesantă a timpului liber, fiind preocupați, în special, de aspectul fizic al corpului [4].

Dacă ne referim la situația din acest domeniu din România, atunci remarcăm că ea nu diferă esențial de cea din țara noastră. Astfel, circa ½ dintre elevii acestei țări vecine au scutire la orele de educație fizică, 40% dintre ei nu practică nici o activitate sportivă, iar sport fac doar 14% [5, 6]. Problemele comune sunt: pierderea interesului elevilor față de exercițiul fizic și sport, absența motivației pentru frecventarea orelor la disciplina „Educația fizică”, pasivitatea și neimplicarea în desfășurarea lor, orientarea spre vizualizarea meciurilor la televizor.

Motivarea elevilor privind frecventarea lecțiilor de educație fizică poate fi considerată un prim pas în creșterea eficienței lecțiilor de educație fizică. În acest context, Радченко B.H. [7] menționează: „...Este important să-i atragem pe elevi în sala de sport și să-i facem să lucreze”. Activitatea fizică motivată constituie unul dintre cei mai importanți factori de reînnoire a conținutului disciplinei de învățământ, dar pentru a o educa e nevoie de o atitudine consecventă și responsabilă a persoanelor ce formează parteneriatul *profesor – elev* [8].

Cele expuse denotă că pentru implementarea unor metode adecvate de instruire a elevilor din ciclul gimnazial, corespunzătoare vârstei, dar și interesului

acestora, este necesar ca, în prealabil, să cunoaștem motivația lor privind frecventarea orelor la disciplina „Educația fizică”, la început de an școlar. Aceasta ne va permite să urmărim dinamica anuală a schimbării atitudinii lor față de lecții, să avem o dovadă în plus privind eficiența metodelor folosite în cadrul lecțiilor de educație fizică nu doar prin prisma modificărilor fiziologice și a nivelului de pregătire motrice a elevilor, dar și prin prisma schimbării de atitudine față de disciplina „Educația fizică”.

Scopul cercetării constă în analiza opiniilor elevilor de 14-15 ani privind motivația frecventării lecțiilor de educație fizică.

Organizarea cercetării: cercetările s-au desfășurat în LT „M. Sadoveanu” și LT „Pro-succes” din mun. Chișinău pe un contingent de adolescenți (n=70) de 14-15 ani în dinamica anului de învățământ 2015-2016.

Pentru aprecierea motivației elevilor s-a folosit *Ancheta studierii motivației* [9] privind frecventarea lecțiilor de educație fizică, constituită din 9 întrebări. La fiecare întrebare se cerea de ales, din trei variante de răspuns, una singură, iar aceasta era apreciată cu un anumit punctaj. După suma punctelor acumulate, motivația elevilor pentru frecventarea lecțiilor de educație fizică se aprecia astfel: 25-30 puncte - motivație foarte înaltă; 20-24 puncte – motivație bună; 15-19 puncte – motivație pozitivă; 10-14 puncte – motivație slabă; sub 10 puncte – dezadaptare școlară (Tabelul 1).

Tabelul 1. Aprecierea nivelului de motivație al elevilor în funcție de punctajul acumulat

Nr. crit.	Nivel	Puncte	Motivația
1	I	25-30	Reflectă o motivație foarte înaltă, iar elevii ce dau dovadă de un astfel de nivel se caracterizează prin sârguință constantă și dorința de a îndeplini corect toate indicațiile profesorului. Suferă mult dacă sunt apreciați cu note mici.
2	II	20-24	Reflectă o motivație bună, fiind specifică îndeosebi elevilor care fac față cu succes cerințelor școlare. Dar, comparativ cu elevii de

			nivelul întâi, ei nu respectă întocmai toate indicațiile profesorului, sunt mai liberi în luarea deciziilor. Acest nivel de motivație se consideră unul mediu, adică o normă.
3	III		Caracterizează o atitudine pozitivă a elevilor față de lecțiile de educație fizică, dar mai ales față de activitățile motrice din jumătatea a doua a zilei, precum frecventarea secțiilor sportive, în cadrul cărora își pot demonstra nu doar calitățile fizice, dar și modul lor de „împachetare” cu acest prilej – costumul de sport, adidașii, alte atribute personale.
4	IV	10-14	Este specific elevilor cu o motivație slabă față de frecventarea lecțiilor de educație fizică. Ei vin la ore cu greu, demonstrând un grad înalt de indiferență. De regulă, le abandonează, iar dacă rămân, atunci își găsesc alte preocupări, se joacă ori asistă la lecții avându-și locul pe banca de gimnastică.
5	V	<10	Este caracteristic elevilor care nu agreează lecțiile de educație fizică și manifestă dezadaptare școlară. Acești elevi se confruntă cu grave probleme de instruire, au dificultăți în procesul de comunicare cu semenii și profesorul. Ei consideră mediul educațional drept unul vitreg, neprietenos, de aceea pot manifesta agresivitate și lipsă de tact, încălcând regulile școlare, refuzând să respecte indicațiile cadrului didactic. Unii dintre ei pot avea dereglări psihologice și emoționale, devieri comportamentale.

Pe Figura 1 este prezentată structura contingentului de elevi din clasa a IX-a în

funcție de nivelul motivației acestora privind frecventarea orelor de educație fizică.

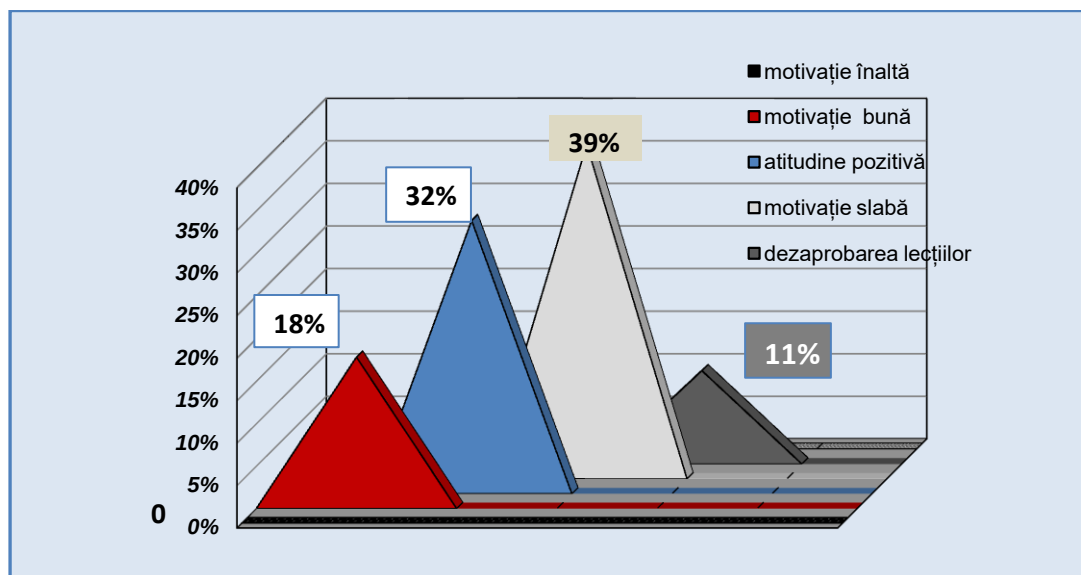

Fig. 1. Structura contingentului de adolescenți în funcție de motivația frecventării lecțiilor de educație fizică, %

Pornind de la criteriile aprecierii nivelului de motivație al elevilor pentru frecventarea lecțiilor de educație fizică, se observă că, în contingentul cercetat (Figura 1), nu s-au depistat persoane cu motivație înaltă, cei mai mulți dintre ei având o motivație slabă, cota acestora constituind 39%. Ei sunt urmați de persoanele cu o motivație pozitivă, care reprezintă 32% dintre respondenți și cei cu motivație bună, cota acestora fiind de 18%. Totodată, s-a stabilit că 11% dintre ei dezaprobă lecțiile de educație fizică. Astfel, la început de an școlar, $\frac{1}{2}$ dintre adolescenți dispun de o motivație pozitivă și bună față de frecventarea lecțiilor de educație fizică, iar tot

atâția manifestă un interes slab față de ele și chiar dezaprobă implicarea în desfășurarea lor. Aceste rezultate confirmă necesitatea verificării și argumentării experimentale a unor metodologii atractive de desfășurare a lecțiilor respective, care ar spori gradul de satisfacție și motivație a elevilor privind frecventarea orelor de educație fizică, ceea ce ar conduce la creșterea nivelului lor de pregătire motrice și, pe acest fundal, la îmbunătățirea stării funcționale a organismului.

În Tabelul 2 sunt prezentate rezultatele anchetării adolescenților privind motivația frecventării lecțiilor de educație fizică în funcție de sex.

Tabelul 2. Repartizarea răspunsurilor fetelor și băieților în funcție de punctajul acumulat la anchetare, %

Nr. crit.	Nivel	Puncte	Structura răspunsurilor în funcție de punctajul acumulat	
			Băieți, %	Fete, %
1	I	25-30	-	-
2	II	20-24	15,38	23,33
3	III	15-19	38,46	26,66
4	IV	10-14	34,62	46,67
5	V	<10	11,54	3,33

Analizând datele din Tabelul 2, s-a stabilit că în structura rezultatelor anchetării băieților predomină punctajul ce reflectă o motivație bună (38,46%), specifică îndeosebi elevilor care fac față cu succes cerințelor școlare, precum și cel ce denotă o atitudine pozitivă pentru frecventarea lecțiilor de educație fizică (34,42%). În același timp, în structura răspunsurilor fetelor predomină cele apreciate cu 10-14 puncte, a căror cotă constituie 46,67%. Ele reflectă o motivație slabă a acestora față de frecventarea lecțiilor de educație fizică, demonstrând un grad înalt de indiferență față de conținutul lor. Totodată,

cota fetelor ce dezaprobă completamente orele de educație fizică este de 3 ori mai mică, în raport cu băieții, constituind doar 3,33%. În contextul cercetărilor din lucrarea dată, putem conchide că ar fi rațional că metodologia organizării lecțiilor de educație fizică trebuie să fie adresată într-o mare măsură fetelor, care manifestă un interes slab față de ele.

În Tabelul 3 este prezentată structura răspunsurilor adolescenților la întrebările din anchetă, prin prisma cărora se apreciază motivația acestora față de frecventarea lecțiilor de educație fizică.

Tabelul 3. Repartizarea variantelor de răspuns ale adolescenților la întrebările din anchetă

Nr. crit.	Întrebarea	Variante de răspuns	Numărul de persoane	%
1	Îți place lecția de educație fizică?	da	37	61,67
		nu prea	20	33,33
		nu	3	5,00
2	Dacă prima lecție e cea de educație fizică, te duci bucuros la școală?	mă duc bucuros	27	45,00
		se întâmplă diferit	27	45,00
		mai frecvent nu	6	10,00
3	Ești bucuros când lecția de educație fizică este anulată?	nu	19	31,67
		se întâmplă diferit	24	40,00
		da	17	28,33
4	Le vorbești frecvent părinților despre orele de educație fizică?	frecvent	18	30,00
		rar	20	30,33
		nu le vorbesc	22	36,67
5	Ți-ai dori alt profesor de educație fizică?	nu	34	56,67
		mi-e indiferent	16	26,67
		mi-aș dori	10	16,67
6	Ai mulți prieteni în clasă?	mulți	43	71,67
		puțini	16	26,67
		nu am prieteni	1	1,67
7	Îți plac colegii de clasă?	da	40	66,67
		nu prea	18	30,00
		nu	2	3,30
8	Poți afirma că frecvenzezi lecțiile de educație fizică <i>formal</i> , doar pentru a evita absențele și diminuarea reușitei generale, pentru a nu-i întrista pe părinți?	nu, cu certitudine	32	53,34
		uneori	23	38,33
		da	5	8,33
9	Îți respecti profesorul de educație fizică?	da	44	73,33
		nu prea	10	16,67
		nu	6	10

La întrebarea „Îți place lecția de educație fizică?”, cota elevilor care au oferit un răspuns afirmativ a constituit 61,67% (Figura 3). Astfel au răspuns 58,83% dintre băieți și 65,38% dintre fete, aceste cifre fiind sub nivelul

rezultatelor din bibliografia de specialitate [10]. În același timp, peste 1/3 (38,33%) dintre respondenți au menționat variantele „nu” și „nu prea”, această cotă fiind, în opinia noastră, destul de mare.

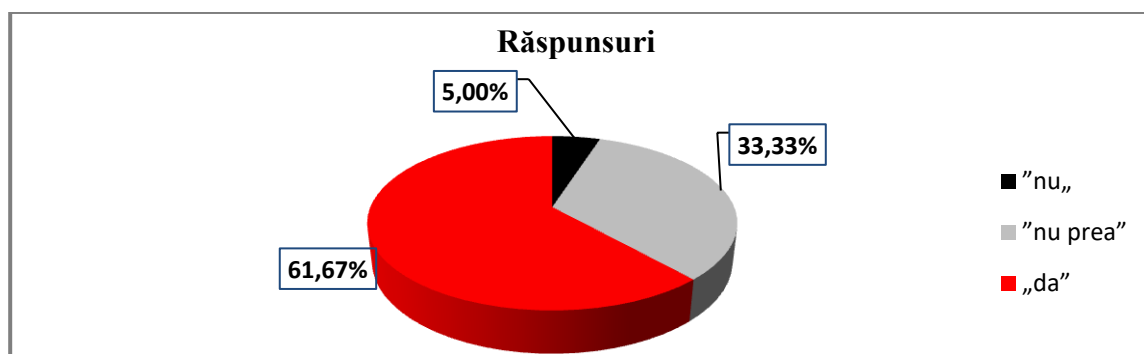

Fig. 3. Structura răspunsurilor adolescenților la întrebarea „Îți place lecția de educație fizică?”, %

La întrebarea „Dacă prima lecție e cea de educație fizică, te duci bucuros la lecții?”, peste 55% dintre elevi au oferit răspunsurile „se întâmplă diferit” și „nu”, ceea ce reflectă o atitudine nesatisfăcătoare a lor față de această disciplină. La varianta „nu”, cota răspunsurilor băieților era mai mare (11,76%) ca cea a fetelor (7,69%). Circa 1/3 dintre respondenți (31,67%) nu sunt bucuroși de anularea lecțiilor de educație fizică, în timp ce 28,33% dintre ei

se bucură de această situație, cota băieților respectivi fiind mai mare (29,4%) decât cea a fetelor (26,92%).

La întrebarea „Ți-ai dori alt profesor de educație fizică?”, răspunsurile adolescenților s-au structurat astfel (Figura 4): „nu” – 56,67%, „mi-e indiferent” – 26,67%, „mi-aș dori” – 16,67%. Astfel, circa 43% dintre elevi nu sunt destul de atașați de cadrul didactic, acceptând destul de lejer înlocuirea lui cu un alt profesor.

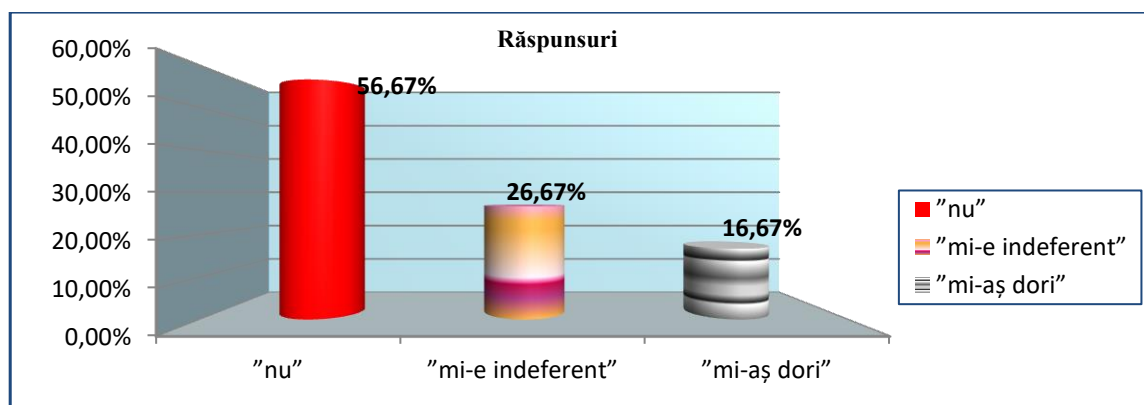

Fig. 4. Structura răspunsurilor adolescenților la întrebarea „Ți-ai dori alt profesor de educație fizică?”, %

Având în vedere faptul că motivația privind frecventarea orelor este determinată într-o mare măsură de atitudinea elevului față de profesor, din datele obținute se poate conchide că există anumite rezerve în ceea ce privește stabilirea unor relații veritabile de parteneriat elev – profesor în cadrul predării disciplinei „Educația fizică”, ceea ce va fi util să se ia în considerare

La întrebarea „Poți afirma că frecvența lecțiilor de educație fizică doar pentru a evita absențele și diminuarea reușitei generale, pentru a nu-i întrista pe părinți?”, răspunsurile s-au repartizat astfel: cota elevilor care au răspuns „nu, cu certitudine” constituie 53,34%, „uneori” – 38,33%, iar „da” – 8,33%. Dar atitudinea băieților și fetelor la acest capitol este diferită. Astfel, au răspuns prompt „nu” cu certitudine doar 47,06% dintre băieți, iar cota

fetelor cu astfel de răspunsuri este de 61,54%, ceea ce denotă o atitudine mai responsabilă a fetelor față de frecventarea lecțiilor de educație fizică.

La întrebarea „Îți respecti profesorul de educație fizică?” adolescenții au oferit astfel de răspunsuri: „da” – 73,73%, „nu prea” – 16,67%, „nu” – 10%. Dar din analiza comparativă a structurii acestora, la fete și băieți, s-a stabilit (Figura 5) că marea

majoritate a fetelor anchetate își respectă profesorul, cota acestora constituind 80,77%, cota băieților respectivi fiind doar de 67,65%. Cota băieților și a fetelor ce au oferit la această întrebare răspunsuri îndoielnice „nu prea” este diferită, constituind, respectiv, 14,70% și 19,23%. Totodată, ținem să menționăm că nici o fată n-a specificat prin răspunsul său lipsa respectului față de profesor, ceea ce denotă un anumit nivel de educație și cultură.

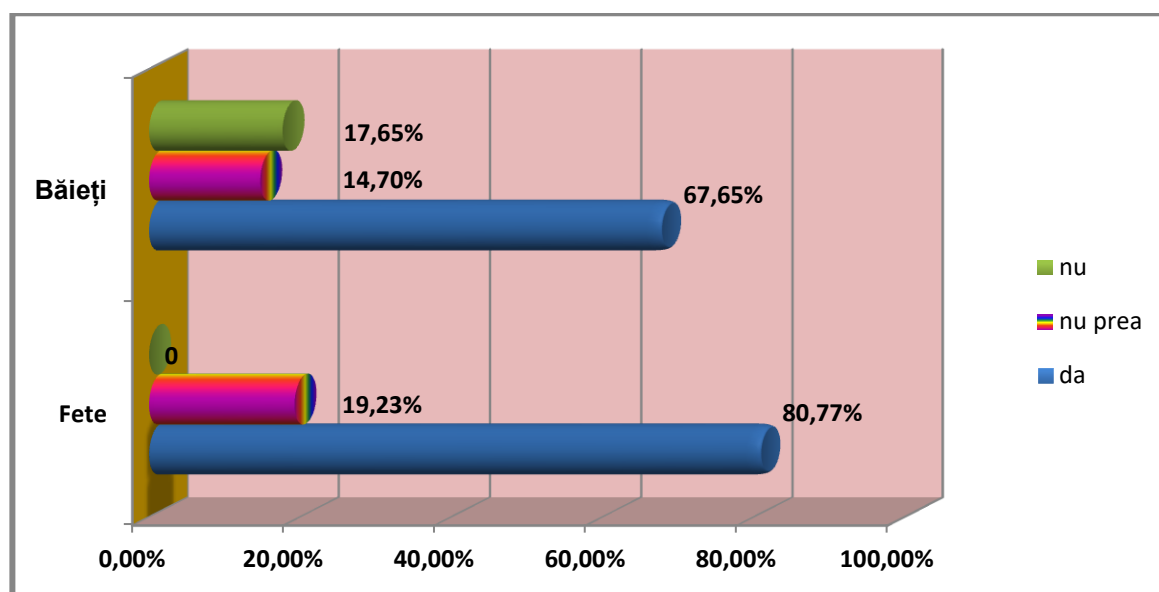

Fig. 5. Prezentarea comparativă a structurii răspunsurilor băieților și fetelor la întrebarea „Îți respecti profesorul de educație fizică?”, %

Astfel, prin anchetarea adolescenților la început de an școlar, s-a stabilit că printre aceștia *nu există persoane cu o motivație puternică* privind frecventarea lecțiilor de educație fizică. Printre băieți predomină cei cu o motivație pozitivă și bună față de frecventarea disciplinei respective, în același timp cele mai multe fete dispun de un nivel de motivație slabă în acest sens. Analiza detaliată a răspunsurilor adolescenților la anchetă a pus în valoare principalii factori care influențează motivația fetelor și băieților, printre care se enumeră: atitudinea deja creată față de această disciplină pe parcursul anilor de studii, relațiile de prietenie cu colegii, relațiile profesor-elev, respectul față de cadrul didactic etc.

Aceste rezultate confirmă, parțial, datele din bibliografia de specialitate referitoare la motivația slabă a adolescenților față de orele de educație fizică. Totodată, ele pot servi ca temei pentru implementarea unor metode atractive de organizare a lecțiilor de educație fizică, care pot oferi emoții pozitive și posibilitatea de afirmare personală a elevilor.

Concluzii:

1. Creșterea nivelului de motivație a elevilor de 14-15 ani pentru frecventarea lecțiilor de educație fizică poate fi realizată doar de un bun motivator, în cazul dat profesorul de educație fizică, și de o relație bună între ei. O relație bună între profesor – elevi și elevi – elevi determină motivația ultimilor de a se implica activ și cu succes în

activitățile și sarcinile propuse. Fără motivație, de orice tip, o persoană nu se angajează în efectuarea unei acțiuni.

2. Sondajul de opinie aplicat adolescenților de 14-15 ani, realizat de noi, a pus în evidență motivația reală a acestora

privind frecventarea lecțiilor de educație fizică. Astfel, 39% dintre ei au o motivație slabă, iar 11% dezaprobă aceste ore, ceea ce denotă necesitatea sporirii atractivității disciplinei „Educația fizică” prin metode și mijloace eficiente în acest sens.

Referințe bibliografice:

1. Cristea D., Oros S., Lucaciu Gh. ș.a. *Studiu privind atractivitatea lecțiilor de educație fizică pentru elevii din ciclul gimnazial*.
http://www.fefsoradea.ro/Fascicula_Educatie_Fizica_si_Sport/2011/Cristea.pdf (accesat la 06.04.2016).
2. *Conceptia dezvoltării culturii fizice și sportului în Republica Moldova*
http://www.referat.ro/referate/Conceptia_dezvoltarii_culturii_fizice_si_sportului_in_Republica_Moldova_6e1b6.html (accesat la 02. 07. 2015).
3. Iziumov N. (2010). *Evaluarea complexă a stării de sănătate a adolescenților de 15-18 ani din Republica Moldova*. Teza de dr. în medicină. Chișinău, 175 p.
4. Михашенко А.А. (2014). *Моральная проблема как один из острых вопросов физической культуры и спорта*. В: Актуальные проблемы развития физической культуры и спорта в Восточной Сибири. Материалы областной научно-практической конференции студентов, аспирантов и молодых ученых. Иркутск, с. 32-35.
5. Beius F. *Educarea calităților motrice prin lecția de educație fizică*.
www.cdep.ro/proiecte/2006/700/80/3/em783.pdf (accesat la 10.07.2014).
6. *Jumătate dintre elevi au scutire la orele de sport. Obezitatea o consecință inevitabilă*.
http://www.realitatea.net/jumatate-dintre-elevi-au-scutire-la-orele-de-sport-obezitatea-o-consecinta-inevitabila_1722361.html#ixzz3gd7SRcaI (accesat la 16.07.2016).
7. Радченко В.Н. (2004). *Оптимизация физического воспитания как ведущий фактор формирования здорового образа жизни и повышения мотивации к занятиям физической культурой*. Москва: Физкультура и спорт. 53 с.
8. Моченов В. П. (2014). *Объективные трудности построения общей теории в сфере физической культуры и спорта*. В: Материалы Всероссийской научно-практической конференции «Физическая культура и спорт в системе образования России: инновации и перспективы развития». Санкт-Петербург, 212 с.
9. Carter P. (2007). *Cartea completă a testelor de inteligență*. București: Editura Meteor Press. 277p.
10. Молчанова Ю.С. (2007). *Формирование потребностей к занятиям физической культурой у школьников 14-15 лет*. Дисс. кандидата педагогических наук. Белгород. 153 с.